

**Завдання III (обласного) етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії
2005- 2006 н.р.**

8 клас

Історія України

1. Річ Посполита — це ... .
2. Українське козацтво виникло в ... ст.
3. Засновником Запорозької Січі вважають ....
4. Найбільш освіченою частиною населення України в XV— першій половині XVII ст. вважали ... .
5. Відповідно до Магдебурзького права місто очолював ....
6. Національно-релігійні громадські об'єднання міщан при православних церквах XV—XVI ст. називались ....
7. Уніатська церква виникла в ... р.
8. Що було раніше: «доба героїчних походів» чи Люблінська унія?
9. Перша відома українська книга Священного Писання — це ... .
10. План знищення польської фортеці Кодак на Дніпрі розробив і здійснив

Всесвітня історія

1. Напрямок суспільної думки, яка прославляє силу, красу, гідність, права і свободу особистості, — це ....
2. Колумб відкрив Новий світ у....
3. Туземці вбили Ф. Магеллана на ... островах.
4. Початок Реформації в Німеччині....
5. Боротьба католицької церкви проти Реформації називається ....
6. Голова (керівник) протестантської общини — ....
7. Нідерландська революція почалася в ... р.
8. Варфоломійська ніч у Франції була ....
9. Країна «класичного капіталізму» — це ....
10. Англійські кальвіністи, які вимагали очищення англіканської церкви від залишків католицизму, називали себе ....

II рівень (2 завдання по 20 балів)

1. Використайте поняття у зв'язному історичному контексті і дайте йому назву: «цивілізація», «господарська діяльність», «закон», «індустріальне суспільство», «суспільний стан», «технічний прогрес», «ринок як система господарювання», «нація».

Критерії оцінювання: за кожне правильно сформульоване речення із наведеними поняттями — по 2 бали (усього — 16 балів); за вдалу назву історичного контексту — 1 бал; за цілісність складеного історичного контексту — 2 бали; за наявність певної ідеї — 1 бал. Усього — 20 балів.

1. Складіть невеличке оповідання на тему «Жінки в історії України X—XVIII ст».

Критерії оцінювання: знання історичного матеріалу — 5 балів; логіка викладу — 3 бали; особиста думка — 5 балів; наявність певної ідеї — 2 бали; цілісність описаного історичного контексту — 2 бали; грамотність оформлення — 1 бал

III рівень (1 завдання — 30 балів)

Виберіть для відповіді одне з трьох завдань:

1. Уявіть собі, що ви зустрілись з автором першої Конституції України Пилипом Орликом. Якби ви охарактеризували своєму співрозмовнику сучасне сприйняття його твору? Який би міг відбутись діалог між вами з цього приводу?
2. XVII століття називають «століттям великої кризи». Як ви вважаєте, чому саме XVII століття отримало таку назву?
3. Назвіть сусідні країни, що мали історично обумовлені зв'язки з Україною. Охарактеризуйте стосунки з однією з них, в чому саме вони проявились. Які взаємовпливи ви можете простежити?

Критерії оцінювання: логіка викладу— 5 балів; вміння оперувати історичним матеріалом— 5 балів; оригінальність відповіді— 5 балів; загальна ерудиція— 5 балів; грамотність, стилі,— 5 балів; відчуття певної епохи -- 5 балів.

4. Розв'яжіть задачу, давши відповіді на запитання. (10 балів)

- 1) Підкорення Галії франками у Vст. супроводжувалося жорстокими війнами, а заселення слов'янами Подніпров'я у VI—VII ст., найвірогідніше, відбулося без великих воєн. Як ви вважаєте, чому?
- 2) Чому варяги, що оселилися в Русі, швидко змішувалися з місцевим населенням, а з печенігами і половцями такого не відбувалося?
- 3) Кого з київських правителів німецькі священики називали «Гелена Регіна Ругорум» і чому?
- 4) Які міста були побудовані за часів Ярослава Мудрого та названі на його честь?
- 5) Чому кардинал Рішельє не надав допомоги Карлові I на початку Англійської революції?

2. Розв'яжіть хронологічне рівняння, виконавши відповідні дії з числами — роками підписання перелічених документів.

Коломацькі статті + «Вічний мир» - Бахчисарайський договір + Глухівські статті - Московські статті + Слободищенський трактат - молдавсько-український союз Й- Білоцерківський договір - Зборівський договір + Березневі статті - Полянівський мир - Куруківська угода + Люблінська унія = X.

У році X відбулася подія української історії.

4. Закресліть історичні терміни, які не відповідають логіці запропонованого ряду. Свій вибір поясніть.

- А. Індульгенція, інквізиція, іконоборство, іезуїти, іезуати.
- Б. Донжон, дитинець, домен, замок, вежа.
- В. Апокриф, четъї мі неї, патерик, Євангеліє, требник.
- Г. Демократія, тиранія, деспотія, династія, монархія.
- Д. Академія, братська школа, університет, сім «вільних наук», медресе.
- Е. Ландтаг, парламент, генеральні штати, сейм, конклав.

**Завдання III (обласного) етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії
2005- 2006 н.р.**

9 клас

Історія України

1. Реформи Марії-Терезії та Йосифа II на західноукраїнських землях відбулися в ... :
  - а) 90-х рр. XVIII ст.; I
  - б) 70-80-х рр. ХУІІІст.;
  - в) 50-60-х рр. XVIII ст.
2. Рух «у Таврію за волею» припадає на ....
3. «Русалка Дністрова» була видана «Руською трійцею» в ... .
4. Першим ректором Київського університету призначили ... .
5. Скасування кріпацтва на західноукраїнських землях відбулося в ... .
6. Автор музичного твору «Україна», варіації на тему народної пісні «Зібралися всі бурлаки», композитор і педагог ....
7. Повстання другої половини XVIII ст., яке стало кульмінацією всього гайдамацького руху, носило назву ....
8. Особливе місце у вітчизняній філософії II пол. XVIII ст. посідає ....
9. Повстання у Чернігівському полку відбулося у ....
10. Основним автором програмних документів Кирило-Мефодіївського товариства вважають....

Всесвітня історія

1. Суспільство, основу життя і діяльності якого складає промислове виробництво товарів, називається ....
2. «Декларацію прав людини і громадянина» Установчі збори Франції прийняли....
3. Угода між будь-якою державою і Папою Римським, яка визначає взаємовідносини між цією державою та католицькою церквою, має назву
4. Віденський конгрес відбувався в ....
5. Основоположником Просвітництва вважають ....
6. Франція була проголошена республікою ....
7. Базельський мир між Іспанією і Францією був підписаний у....
8. Автор теорії «громадівського соціалізму» ....
9. Виданий урядом Російської імперії «Указ про вільних землеробів¹» вийшов у... .
10. Парламентська реформа в Англії проводилася в ....

II рівень (2 завдання по 20 балів)

1. Використайте поняття у зв'язному історичному контексті і дайте йому назву: «міфологія», «релігія», «православна віра», «католицька віра», «отці церкви», «духовенство», «Реформація», «протестантська церква». Критерії оцінювання: за кожне правильно сформульоване речення із наведеними поняттями— по 2 бали (усього— 16 балів); за вдалу назву історичного контексту — 1 бал; за цілісність складеного історичного контексту — 2 бали; за наявність певної ідеї — 1 бал. Усього — 20 балів.

1. Дайте сучасне визначення історико-географічним назвам українських земель (XIII —XVII1 —XIX ст.): Гетьманщина, Малоросія, Новоросія, королівство Галичини та Лодомерії. Прикарпаття, Закарпаття, Брацлавщина, Буковина, Великий Луг, Північне Причорномор'я.

4. Визначте, які обов'язки поклалися на виборну військову козацьку старшину та символи влади, які вони мали. (6 балів)

Посада	Символ влади	Обов'язки
Кошовий отаман		

Військовий суддя		
Військовий писар		
Військовий осавул		
Військовий обозний		
Курінний отаман		

5. Історик Я. Гордин з приводу виступу декабристів писав: «Декабристи уявляються в масовій свідомості або корисливими узурпаторами, або великодушними мрійниками, які вирішили принести себе в жертву.. А вони були — насамперед? — політиками. Політиками некорисливими в більшості своїй і, головне, тверезомислячими». Які оцінки декабристського руху вам ще відомі? Яку з них ви вважаєте найбільш, переконливою і чому? (15 балів).

8. Розтлумачте значення та з'ясуйте походження висловів. (5 балів) «Йти до Каносси». «Між Сциллою та Харибдою». «Драконівські закони». «Дарунки данайців». «Дамоклів меч».

5. Визначте авторів наведених рядків. Встановіть принцип, за яким їх об'єднано, та хронологію їх написання.

« Я русин був, єсьм і буду».

«Боже, великий, єдиний, Нам Україну храни...»

«Не пора, не пора, не пора, Москалеві й ляхові служить. Докінчилась України неправда стара — Нам пора для України жить».

«І мене в сім'ї великій, В сім'ї вольній, новій, Не забудьте пом'янути Незлим, тихим словом».

«Ще не вмерла Україна, Ні слава, ні воля...»

7. Які історичні події об'єднують нижчеперелічені постаті?

- а) Володимира Великого, Добриню, Путятю;
- б) Василя-Костянтина Острозького, Гальшку Острозьку, Герасима Смотрицького;
- в) Мартина Бельського, Яна Ольбрахта із селом Копестишин;
- г) Сигізмунда II Августа, Стефана Баторія, Івана Підкову;
- д) Петра Сагайдачного, Карла Ходкевича, Османа II;
- е) Якова Сомка, Івана Брюховецького, Пантелеймона Куліша;
- є) Миколу Пирогова, Петра Кішку, Льва Толстого;
- ж) Миколу Кибальчича, Андрія Желябова, Софію Перовську;
- з) Василя Жуковського, Карла Брюллова, Івана Сошенка;
- й) Івана Мазепу, Станіслава Лещинського, Карла XII.

**Завдання III (обласного) етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії
2005- 2006 н.р.**

10 клас

Історія України

1. Третій Універсал було проголошено ....
2. Повстання полуботківців відбувалося з ....
3. З маніфестом «Грамота до всього українського народу» звернувся ....
4. Перший уряд Директорії очолив ... .
5. Українська військова організація (УВО) була утворена ... .
6. Автором теорії «інтегрального націоналізму» був ... .
7. Чортківська офензива — це ... , що відбулась в червні 1919 р.
8. Літературна дискусія, що розпочалась з ініціативи М. Хвильового, проходила у... :
  - а) 1920-1923рр.;
  - б) 1921-1926рр.;
  - в) 1922-1927рр.;
  - г) 1925-1928рр.;
  - д) 1924-1929рр.
9. Захід державного покарання, в тому числі й за ідейні переконання, нерідко позасудовим шляхом, — це ....
10. Другий Зимовий похід військ УНР відбувся в ... :
  - а) грудні 1919 — квітні 1920 рр.;
  - б) листопаді 1920 р.;
  - в) листопаді 1921 р.;
  - г) грудні 1922р.;
  - д) грудні 1921—січні 1922рр.

Всесвітня історія :

1. Франція, Росія та Англія входили в блок під назвою ....
2. Верденська битва відбулася ... .
3. Радянська Росія вийшла з міжнародної ізоляції після підписання ...
4. «Новий курс» Рузвельта було запроваджено в ... р.
5. Економічні заходи Радянської влади, які знімали обмеження часів «воєнного комунізму», отримали назву ....
6. Громадянська війна в Ірландії відбувалася в ... р.
7. Гітлера було призначено канцлером Німеччини в ... р.
8. У 1923—1930рр. Іспанією керував диктатор ....
9. Режим «санації» у Польщі почався в ... р.
10. Масові політичні репресії в СРСР почалися після вбивства ... .

II рівень (2 завдання по 20 балів)

1. Заповніть таблицю «Найважливіші наукові досягнення першої половини ХХ ст, відзначені Нобелівською премією». (Вкажіть не менш чотирьох досягнень.)

Рік	Винахідник чи відкривач	Країна	Галузь діяльності	За що надорджсно Нобелівською премією
1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал

2. Складіть невеличке оповідання на тему «Жінки в світовій історії кінця ХІХ- І пол.ХХст.».

Критерії оцінювання: знання історичного матеріалу — 5 балів; логіка викладу — 3 бали; особиста думка — 5 балів; наявність певної ідеї—2 бали; цілісністьописаного історичного контексту — 2 бали; грамотність оформлення — 1 бал.

4. Англійський історик Н. Девіс відводив особливе місце епосі дження в історії людства. На його думку, «Ренесанс — це духовна сила, що розбила шкаралупу середньовічної цивілізації». Чи поділяєте ви думку британського вченого? Відповідь аргументуйте. (20 балів)

5. Розшифруйте абрєвіатури.

- УПАЦ-... .
- УВАН- ... .
- ВУАН - ... .
- НННП-... .
- ХОНС-... .

Кількість балів— 5.

8. Визначте авторів наведених рядків та події, про які йдеться. (5 балів)

- 1) «Коли б не було мого виступу, німці кілька днів пізніше завели б на Україні звичайне генерал-губернаторство. Воно було б оперте на загальні засади окупації і нічого спільного з українством... не було б».
- 2) «Немає жодного сумніву втому, що якби лише ми вирвали з рук польської буржуазії її буржуазну шляхетську армію, то революція робітничого класу в Польщі стала б доконаним фактом».
- 3) «Як цієї ночі ми не візьмемо Львова, то завтра його візьмуть поляки. Наша честь вимагає, щоб ми перші взяли владу в краї, хоч би навіть прийшлося зараз її втратити».

5. Так чи ні? Якщо ви погоджуєтесь із твердженням, пишiть «так», якщо не погоджуєтесь — «ні». Свою відповідь поясніть.

1. *Артефакт* — в археології будь-який предмет, що має штучне, а не природне походження, наприклад, ручне рубило, спис, споруда тощо.
2. *Імамат* — форма правління в мусульманських теократичних державах, коли верховний правитель імам уособлює лише світську владу.
3. *Суфражизм* — термін, що позначає рух за надання жінкам однакових із чоловіками виборчих прав, взагалі за право жінок брати участь у політичному житті.
4. *Сигілографія* — спеціальна історична дисципліна, яка вивчає печатки.
5. *Авуари* — різні активи, грошові засоби, що зберігаються у банку.
6. *Гвалти* — феодална повинність в Україні XVI—першої половини XIX ст., що виникла з розвитком фільваркової системи господарювання.
7. *Гомрул* — програма самоврядування Ісландії в межах Британської імперії.
8. *Євразійство*— ідейний і суспільно-політичний, рух, репрезентований передусім діячами російської еміграції 20—30-х рр. XIX ст.

6. Проаналізуйте тексти джерел і дайте відповіді на запитання.

1. «...І стали вони один проти одного по обох берегах Дніпра, і не насмілювалися ні ці тих, ні ті цих почати бити, і так стояли одні проти одних три місяці. І почав Святополків воєвода, їздячи повз берег, докоряти новгородцям, говорячи: «Чого ви прийшли сюди з отим калікою? Ви тєслярі? А ми поставимо вас хороми нам будувати?», і зіткнулися на місці і стала січа (різня) велика...»

а) Про яку подію йдеться в документі?

б) Коли вона відбулася?

в) Про якого каліку йдеться?

г) Чим закінчилась описана у літописі подія?

2. «Хоч конституція миротворчого сейму 1699 р. всі козацькі війська на ділі заборонила, все-таки бунтівник... не хоче підкорятися законам, а також не хоче слухати і виконувати наказів їх милості панів-гетьманів і навіть захопив Фастів, що належить до Київського єпископства, і багаті землі. На захоплених землях він зробив собі кордон на річці Тетерів... дає на зиму, а також влітку притулок бідним людям...»

- а) Прологом до якої події були факти, описані в документі?
- б) Коли вона відбулася?
- в) Як звали бунтівника, про якого йдеться у документі?
- г) Яке справжнє прізвище цього бунтівника?

**Завдання III (обласного) етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії
2005- 2006 н.р.**

11 клас

Історія України

1. Німецьку групу армій, що наступала на Україну, очолював фельдмаршал ... .
2. До складу Трансністрії увійшли ... області.
3. Начальником Українського штабу партизанського руху було призначено ... .
4. Першим населеним пунктом України, який Червона Армія звільнила від німецьких загарбників, було село ....
5. Карпатський рейд під командуванням С. Ковпака відбувся ... р.
6. «Сталінградом на Дніпрі» називають ... наступальну операцію радянських військ.
7. Питання про повоєнні кордони України вперше постало на... конференції.
8. Українську греко-католицьку церкву у перші повоєнні роки очолював
9. Розвиток ... в Україні пов'язаний з ім'ям академіка В. Глушкова.
10. Перша поетична збірка В. Симоненка мала назву ....

Всесвітня історія

1. Г. Трумен перебуваючи посаді президента США в ... рр.
2. Скандальна політична справа початку 70-х рр. ХХ ст. у США мала назву
3. Побудова Берлінського муру здійснювалася в ... р.
4. Британський уряд після Гарольда Вільсона очолив ....
5. Метою Ірландської республіканської армії, яка розпочала збройну боротьбу проти британських властей у 1968 р., було ....
6. Шарль де Голль став першим президентом ... Республіки.
7. «Чорні полковники» захопили владу в 1967 р. в ....
8. Перша чеченська війна тривала з ... р. до серпня 1996р.
9. ... — це країна, в якій відбулась «оксамитова революція».
10. Розпад Югославії почався в ... .

Критерії оцінювання тестів: кожна правильна відповідь— 0,5 бала, усього — 10 балів.

II рівень (2 завдання по 20 балів)

1. Л. Кравчук сказав: «Для Франції історія - це історія, а ми в історію весь час повертаємося». На вашу думку, який зміст уклав у ці слова відомий український політик?

Критерії оцінювання: знання історичного матеріалу — 5 балів; логіка викладу — 3 бали; власна думка — 5 балів; наявність певної ідеї - 2 бали; цілісність описаного історичного контексту - 2 бали; грамотність оформлення — 1 бал.

3. Сучасний український історик С. Кульчицький називає події 1989— 1991 рр. в Україні третьою українською революцією. Чи погоджуєтеся ви з такою оцінкою? Що спільного у подіях 1989-1991 рр. в Україні та революціях у Східній Європі кінця 80-х рр.? Що відмінного?

III рівень (1 завдання — 30 балів)

Виберіть для відповіді одне із чотирьох завдань:

1. Уявіть, що вам необхідно виступити на конференції з доповіддю: «Основні проблеми, з якими стикаються держави, що утворились внаслідок розпаду СРСР». Напишіть детальний план своєї доповіді.
2. У одній із своїх промов Д. Кеннеді говорив: «Не питайте мене, що для вас зробила Америка, а спитайте себе, що я сам зробив для Америки». Як ви розумієте цей вислів- відносно України?

3. Радянська історіографія твердила, що СРСР вийшов з Другої світової війни більш сильним, ніж був до неї. Наскільки це твердження відповідає дійсності?

4. Які історичні події ХХ століття ви вважаєте епохальними. Чому? Відповідь аргументуйте, і Критерії оцінювання: логіка викладу — 5 балів; вміння оперувати історичним матеріалом— 5 балів; оригінальність відповіді— 5 балів; загальна ерудиція— 5 балів; грамотність, стиль— 5 балів; відчуття певної епохи — 5 балів.

5. Поясніть, що означають і звідки походять вислови. (7 балів)

«Гомеричний сміх».

«Панічний жах».

«Під егідою».

«Жити на широку ногу».

«Менторський тон».

«Пожинати лаври».

«Кісток не зібрати».

5. Так чи ні? Якщо Ви погоджуєтесь із твердженням, пишіть «так», якщо не погоджуєтесь — «ні». Свою відповідь поясніть.

1. *Криптографія* — спеціальна історична дисципліна, що займається розшифруванням тайнопису.

2. *Сегрегація* — вид расової дискримінації: відділення корінного населення від білих і законодавче обмеження його прав. •

3. *Анклав* — територія або частина території держави, що не має морського кордону, оточена з усіх боків землями іншої держави.

4. *Меритократія* — система управління суспільством, державою, за якої влада належить олігархічним кланам, блокується розвиток різних форм самоврядування та розбудова громадянського суспільства.

5. *Евекта* — митний податок, що стягувався урядом Гетьманщини за вивіз товарів до Росії в другій половині ХVІІ—ХVІІІ ст.

6. *Маргіналістика* — спеціальна історична дисципліна, що вивчає процес розшарування суспільства на верстви і класи за економічним, політичними, етнічними, демографічними, психологічними та іншими ознаками і-критеріями.

6. Проаналізуйте тексти джерел і дайте відповіді на питання.

1. «На стороні його королівської величності — від Дніпра, що під Києвом, і через весь той край до Путивльського рубежу ніякого міста чи містечка, ні волості у володінні... від нинішнього часу і дня належати не буде... А внизу по Дніпру (земля), що називається Запороги, і тамтешні козаки... мають бути в послушанні під охороною і під високою рукою обох великих государів... Місто Київ... на сторону... Речі Посполитої має бути відданий... через два роки, від нинішнього договору рахуючи...»

а) Про яку подію йдеться в документі?

б) Коли вона відбулася?

в) Яким був термін дії угоди?

г) Хто підписав документ із російського боку?

9. Приведіть у відповідність у вигляді комбінації цифр і букв течії літератури та мистецтва й прізвища діячів культури. Врахуйте, що одна з наведених течій не має представників у наведеному списку митців.

1. Примітивізм.

2. Кубізм.

3. Футуризм.

4. Фовізм.

5. Експресіонізм.

6. Сюрреалізм.

7. Абстракціонізм.
  8. Геометричний абстракціонізм.
  9. Супрематизм.
  10. Конструктивізм.
- А. Ф.Марінетті.
  - Б. ІСМалевич.
  - В. А. Руссо.
  - Г. Г.Грос.
  - Д.
  - Е. М.Ернст.
  - Є. П.Мондріан.
  - Ж. В.Гропіус.
  - З. В.Кандинський.
  - Й. П.Пікассо.